

*Kvalifikāciju ietvarstruktūru uzticamībai, caurskatāmībai un dažādībai – A tematiskā grupa (QUATRA – TPG A)
01.05.2022. – 30.04.2025.*

QUATRA – TPG A projekts starp Romu un Tirānu

Boloņas procesam ir vairāk nekā 25 gadus ilga vēsture, laika gaitā ir izstrādāti un ieviesti īpaši instrumenti un pasākumi, lai sasniegtu procesa mērķus, veidojot Eiropas Augstākās izglītības telpu (EAIT). Viens no instrumentiem ir EAIT kvalifikāciju ietvarstruktūra, kura nereti skaidrota kā tilts starp dažādām izglītības sistēmām, kas veicina kvalifikāciju uzticamību, caurskatāmību un dažādību. Boloņas procesa dalībvalstis ir izveidojušas un ievieš savas augstākās izglītības nacionālās kvalifikāciju ietvarstruktūras – trīs ciklu sistēmas –, lai raksturotu savu augstāko izglītību.

Kopš 2018. gada un Boloņas ministru konferences Parīzē īpaša uzmanība ir pievērsta savstarpējā atbalsta un pieredzes apmaiņas veicināšanai starp valstīm. Saskaņā ar Parīzes komunikē (2018) ieteikumiem tika izveidotas trīs tematiskās grupas atbilstoši attiecīgajām galvenajām saistībām, kas nepieciešamas veiksmīgai EAIT darbībai:

- kvalifikāciju ietvarstruktūras un ECTS kredītpunkti – A tematiskā grupa par kvalifikāciju ietvarstruktūrām (TPG A);
- Lisabonas atzīšanas konvencija un Diploma pielikums – B tematiskā grupa par Lisabonas diplomatzīšanas konvenciju (TPG B);
- kvalitātes nodrošināšana saskaņā ar kvalitātes nodrošināšanas standartiem un pamatnostādņēm Eiropas augstākās izglītības telpā (ESG) – C tematiskā grupa par kvalitātes nodrošināšanu (TPG C).

Romas komunikē (2020) tika atkārtoti apstiprināti šie rīcības virzieni, t.i., veikt īpašas pūles, lai nodrošinātu trīs galveno saistību izpildi, izmantojot pieredzes apmaiņu un atbalsta metodi.

Šajā rakstā likts uzsvars uz A tematiskās grupas aktivitātēm, kuras atbalsta *Erasmus+* programmas projekts „Kvalifikāciju ietvarstruktūru uzticamībai, caurskatāmībai un dažādībai – A tematiskā grupa” (QUATRA – TPG A, 2022.-2025. gads). Kopumā EAIT darba periodā no 2021. līdz 2024. gadam A tematiskās grupā iesaistījās 34 dalībnieki, tostarp gan pārstāvji no 29 valstīm, gan pārstāvji no piecām organizācijām. Grupas darbu vada un koordinē trīs līdzpriekšsēdētāji, kas ir deleģēti no dalībvalstīm. A tematiskās grupas līdzpriekšsēdētāji pārstāvēja Austriju, Gruziju un Latviju.

Projekta mērķis

QUATRA – TPG A projekts tika izstrādāts, ievērojot Romas komunikē (2020) ieteikumus un secinājumus. Tādējādi QUATRA – TPG A projekta mērķis bija uzlabot sadarbību starp valstu atbildīgajām iestādēm, A tematiskās grupas dalībniekiem un Boloņas procesa partneriem, izstrādājot vienotu pieeju kvalifikāciju ietvarstruktūru caurskatāmībai un dažādībai un nodrošinot galvenajām saistībām izpildi.

Mērķis tika sasniegts ar dažādiem projekta pasākumiem, kas ietvēra A tematiskās grupas sanāksmju organizēšanu, mācību seminārus par galvenajām prioritātēm, īstenojot kvalifikāciju ietvarstruktūras un starptautisku konferenci, kā arī trīs darba grupu izveidi par kvalifikāciju ietvarstruktūru tematiem, lai nodrošinātu intensīvākas diskusijas, kuru rezultātā tiktu sniegti konkrēti ieteikumi par saistītajiem tematiem.

Projektu īstenoja Akadēmiskās informācijas centrs (AIC, Latvija) kā projekta koordinators, sadarbībā ar partneriem – Austrijas Izglītības un internacionalizācijas aģentūru, Igaunijas Izglītības un zinātnes ministriju, Austrijas Federālo Izglītības, zinātnes un izpētes ministriju, kā arī Gruzijas Izglītības kvalitātes nodrošināšanas nacionālo centru (NCEQE).

Projekta pasākumi

Lai veicinātu pieredzes apmaiņu un nodrošinātu un iesaistīto pušu atbalstu, QUATRA – TPG A projektā tika organizētas piecas A tematiskās grupas sanāksmes, četri mācību semināri un viena starptautiska konference četrās dažādās valstīs – Austrijā, Igaunijā, Gruzijā un Latvijā.

Pirmais mācību seminārs „Mikrokvalifikāciju vieta augstākās izglītības kvalifikāciju ietvarstruktūrās (2022. gada oktobris Rīgā, Latvijā) apskatīja mikrokvalifikāciju jēdzienu dažādu valstu kontekstos, kā tie tiek īstenoti un vai tie ir iekļauti kvalifikāciju ietvarstruktūrās. Otrais un ceturtais mācību seminārs bija veltīts vienam no būtiskākajiem Boloņas procesa rīkiem – mācīšanās rezultātiem. Pirmkārt, A tematiskā grupa apsprieda „Kā mācīšanās rezultātus uztver, pārnes un ievieš augstākās izglītības iestādēs?” (2024. gada 25. aprīlī Vīnē, Austrijā), analizējot mācīšanās rezultātu izmantošanu augstākās izglītības studiju programmu līmenī un iesaistot praktiskas nodarbības par mācīšanās rezultātu formulēšanu. Otrkārt, plašāku skatījumu uz tēmu sniedza pasākums „Mācīšanās rezultāti un nākotnes prasmes” (2024. gada 18. aprīlī Tallinā, Igaunijā). Pēdējais mācību seminārs bija vērsts uz prasmju prognozēm un dažādiem instrumentiem un sistēmām mācīšanās rezultātu novērtēšanai un atjaunošanai augstākajā izglītībā, ņemot vērā darba tirgus vajadzības. Trešais mācību seminārs „Nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūra pašvērtēšana atbilstoši vispārīgajai EAIT kvalifikāciju ietvarstruktūrai” (2023. gada 28. septembrī Tbilisi, Gruzijā) bija veltīts dažādiem pašvērtēšanas aspektiem, ieskaitot diskusiju par ieteikumu melnrakstu (vairāk informācijas nākamajās rindkopās) un valstu pieredzēm.

Projekta beigās noslēguma konference „Kvalifikāciju ietvarstruktūras uzticamībai, caurskatāmībai un dažādībai” (2025. gada 20. martā Rīgā, Latvijā) sniedza iespēju dalīties ar QUATRA – TPG A projekta galvenajiem rezultātiem un izpētīt Boloņas procesa attīstību kvalifikāciju ietvarstruktūru kontekstā augstākajā izglītībā. Pasākumu materiāli ir publicēti Akadēmiskās informācijas centra uzturētajā [projekta mājaslapā](#).

Katram mācību semināram un noslēguma konferencei sekoja A tematiskās grupas sanāksme, lai nodrošinātu platformu diskusijām par jaunākajām norisēm valstīs un starptautiskā līmenī. Sanāksmēs tika apspriesti dažādi jautājumi atbilstoši A tematiskās grupas līdzpriekšsēdētāju ierosinātajai un A tematiskās grupas dalībnieku apstiprinātai darba kārtībai. Sanāksmju protokoli publicēti [Boloņas procesa tīmekļa vietnē](#) (ehea.info).

Galvenie sanāksmēs apspriestie temati bija atskats uz iepriekšējām A tematiskās grupas sanāksmēm un aktivitātēm; jaunumiem no B un C tematiskajām grupām; darba grupu rezultātiem (mikrokvalifikācijas, īsā cikla augstākā izglītība, pašvērtēšana); jaunākajām norisēm dalībvalstīs attiecībā un kvalifikāciju ietvarstruktūrām; mācību semināru rezultātu izvērtēšanu; 2024. gada Boloņas ieviešanas koordinācijas grupas (BICG) noslēguma ziņojuma un Tirānas komunikē sagatavošanu; kā arī nākotnes prioritātēm A tematiskās grupas darbā.

Darba grupas un ieteikumi

Projekta ietvaros tika izveidotas trīs mazākas A tematiskās grupas dalībnieku grupas, kas pievērsās konkrētām tēmām saistībā ar kvalifikāciju ietvarstruktūrām augstākajā izglītībā. Tematus A tematiskās grupas dalībnieki ierosināja projekta sagatavošanas posmā, ņemot vērā valstu un starptautiskās tendences un politikas attīstību. No 2021. gada augusta līdz septembrim tika izveidotas sekojošas darba grupas (aktīvas līdz 2023. gada novembrim):

1. īsā cikla augstākā izglītība (4 partneri), ko vadīja Latvija (AIC),
2. pašvērtēšana (8 partneri), ko vadīja Gruzija (NCEQE) un Bulgārija,
3. mikro kvalifikācijas (17 partneri), ko vadīja Latvija (AIC) un Armēnija.

Darba grupu aktivitātes un darbības metodes ietvēra regulāras tiešsaistes un klātienēs sanāksmes (4-5 sanāksmes katrai grupai), A tematiskās grupas dalībnieku aptauju veikšanu par attiecīgajām tēmām (trīs aptaujas), aptauju rezultātu analīzi un pētījumu ziņojumu sagatavošanu (trīs ziņojumi), pētījumu ziņojumu izmantošanu ieteikumu sagatavošanai par izpētītajiem jautājumiem (trīs ieteikumi), ieteikumu prezentēšana un apspriešana A tematiskās grupas pasākumos un sanāksmēs.

Ieteikumos par īsā cikla augstāko izglītību analizēti vairāki aspekti, kas būtu jāņem vērā valstīm, apsverot iespēju savā izglītības sistēmā ieviest īsā cikla studiju programmas un kvalifikācijas, piemēram, piekļuve īsā cikla studijām un tālākās studiju iespējas, studiju programmu apjoms un/vai ilgums, EKI vai EAIT kvalifikāciju ietvarstruktūras līmenis. Vadlīnijās, novērojumos un ieteikumos par pašvērtējuma ziņojumu sagatavošanu Boloņas procesā ir pilnveidoti kritēriji un procedūras nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru pielīdzināšanai EAIT kvalifikāciju ietvarstruktūrai, izstrādāta iespējamā valstu pašvērtēšanas ziņojumu struktūra, kā arī pašvērtēšanas procesa norises kārtība. Savukārt ieteikumos un vadlīnijās par mikro kvalifikācijām pārskatīta mazu mācīšanās vienību, kuru rezultātā iegūstamas mikro kvalifikācijas, veidošana un ieviešana, raugoties no valsts atbildīgo iestāžu, augstākās izglītības iestāžu un kvalitātes novērtēšanas aģentūru perspektīvas. Ieteikumi ir publicēti projekta mājaslapā un Boloņas procesa mājaslapā (ehea.info). A tematiskās grupas izstrādātie ieteikumi tika izmantoti, veidojot 2024. gada Boloņas procesa ieviešanas ziņojumu, tādējādi nodrošinot taustāmus A tematiskās grupas darbības rezultātus.

2024. gada septembrī A tematiskās grupas dalībnieki pulcējās uz simpoziju „NKI attīstības veicināšana: pašvērtējums, īsā cikla augstākā izglītība, mikro kvalifikācijas” (Rīgā, Latvijā), lai izpētītu turpmākās attīstības iespējas par ieteikumos analizētajām trim tēmām. Pasākuma mērķis bija spert tālākus soļus, lai apspriestu izstrādāto ieteikumu praktisko īstenošanu, jo tajos ietvertās idejas un jēdzieni jau tika minēti 2024. gada Tirānas komunikē.

Ietekme un secinājumi

Projekta galvenais mērķis bija sniegt atbalstu A tematiskās grupas darbībai, jo jebkurai grupai regulāras klātienēs tikšanās un pasākumi ir būtiski, lai veicinātu pieredzes apmaiņu. Tāpēc viens no galvenajiem secinājumiem ir tāds, ka citu iesaistīto pušu atbalsts ir efektīvāks, ja var nodrošināt klātienēs tikšanās, lai tām būtu spēcīga platforma diskusijām un tīklu veidošanai. Tomēr turpmāk A tematiskās grupas dalībnieki būtu vairāk jā mudina dalīties pieredzē un gūtajās atziņās, lai arī var nebūt vērā ņemamas progress galveno saistību izpildē. Ar kvalifikāciju ietvarstruktūru izveidi

saistītie procesi ir sarežģīti, laikietilpīgi un tajā piedalās daudzas ieinteresētās puses, tā rezultātā ne vienmēr dalībvalstis var uzrādīt skaidrus reformu rezultātus trīs gadu periodā.

Ņemot vērā projekta īstenošanas periodu (2022. gada maija – 2025. gada aprīlis), QUATRA – TPG A projekts sniedza iespēju nodot zināšanas un pieredzi starp A tematiskās grupas dalībniekiem 2021.-2024. un 2024.-2027. gada darba periodā. Noslēguma konference un A tematiskās grupas sanāksme 2025. gada martā pulcēja abu darba periodu pārstāvjus.

Kā minēts iepriekš, A tematiskās grupas aktivitātes QUATRA – TPG A projekta ietvaros iekļāva trīs daba grupu izveidi (pašvērtēšana, īsā cikla augstākā izglītība, mikrokvalifikācijas). Attiecībā uz grupu aktivitātēm tika izdarīts secinājums, ka konkrētu tēmu izpēte mazākās grupās dod taustāmākus rezultātus, kas var veicināt politikas attīstību. Projekta komanda cer, ka sniegtie trīs ieteikumu ziņojumi kalpos par iedvesmu un atsauci gan augstākās izglītības iestādēm, gan politikas veidotājiem, kas pārskata un izstrādā valsts un EAIT līmeņa politiku. Ieteikumu galvenie punkti tika apspriesti arī 2024. gada BICG noslēguma ziņojumā, kas sniedza pierādījumus 2024. gada Tirānas komunikē.

A tematiskās grupas sanāksmju laikā informācijas apmaiņa un sadarbība ar citām tematiskajām grupām – B un C – bija būtiska, lai stiprinātu koordināciju un efektivitāti, īstenojot galvenās EAIT saistības. Trīs tematiskās grupas sadarbojās arī horizontālā dimensijā, izpētot kopīgu tematu no dažādiem aspektiem – kvalifikāciju ietvarstruktūrām, diplomatzīšanas un kvalitātes nodrošināšanas, lai veicinātu holistisku pieeju galveno saistību īstenošanai. Grupas pētīja mikrokvalifikāciju tēmu, ko A tematiskās grupas aktivitāšu ietvaros analizēja vienā no mācību semināriem un viena no darba grupām, kā rezultātā tika izstrādāti ieteikumi. Tematisko grupu sadarbības rezultātā CIMEA (pārstāve ir B tematiskās grupas līdzpriekšsēdētāja) vadībā tika izdota kopīga publikācija „[Mikrokvalifikācijas augstākās izglītības iestādēm: Pieejas, kas izstrādātas EAIT, izmantojot iesaistīto pušu atbalstu](#)” (2024). Tādējādi var secināt, ka sadarbība starp tematiskajām grupām ir vērtīgs elements, lai koordinētu resursus un atbalstītu Boloņas procesa attīstību.

Ciešāka sadarbība starp dažādām EAIT darba grupām un struktūrām var arī sniegt vairāk iespēju iesaistīto pušu atbalstam un pieredzes apmaiņai. Īstenojot projekta aktivitātes, secināts, ka jāturpina stiprināt iespējas iepazīstināt, apspriest un izplatīt grupu īstenoto aktivitāšu rezultātus, lai gūtu taustāmākus iznākus, kas uzskatāmi parādītu ietekmi uz politiku valsts un EAIT līmenī.

Apkopojot jāuzsver, ka projektam „Kvalifikāciju ietvarstruktūru uzticamībai, caurskatāmībai un dažādībai – A tematiskā grupa”, bija būtiska nozīme, lai nodrošinātu atbalstu A tematiskajai grupai darba periodā starp Romu un Tirānu, skaidri saprotot, ka iesaistīto pušu atbalstam, Boloņas procesa valstīm izstrādājot kvalifikāciju ietvarstruktūras augstākajā izglītībā, ir augsta pievienotā vērtība.